

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ (Περίληψη)

Είμαστε μια ομάδα είκοσι έξι ευρωπαϊών πολιτών από διάφορες χώρες, ηλικιακές ομάδες και επαγγελματικούς χώρους. Δεν είμαστε ειδικοί σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης, αλλά απλοί πολίτες που ζούμε και εργαζόμαστε σε ευρωπαϊκές πόλεις.

Η Γενική Διεύθυνση Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μας ζήτησε να εκφράσουμε τα οράματα και τις ελπίδες μας σχετικά με το μέλλον των πόλεων και τις απόψεις μας σχετικά με το ερευνητικό πρόγραμμα "Η πόλη του μέλλοντος" της ΕΕ. Για πρώτη φορά στα χρονικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να ακούσει τις απόψεις των ευρωπαϊών πολιτών σχετικά με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της πρωτοβουλίας "RAISE".

Λάβαμε ως αφετηρία συγκεκριμένες περιπτώσεις που μας παρουσιάστηκαν στα πλαίσια μιας σειράς εργαστηρίων, τις συγκρίναμε με τις προσωπικές μας εμπειρίες και αναπτύξαμε τις απόψεις μας επί των εξής θεματικών τομέων:

- ▶ αστική διακυβέρνηση
- ▶ αειφόρες μεταφορές
- ▶ αειφόρο δομημένο περιβάλλον
- ▶ πολιτιστική κληρονομιά

Κατόπιν συζητήσεων, αποφασίσαμε ότι ένα πέμπτο ζήτημα, η εκπαίδευση -ιδίως σε θέματα αειφόρου ανάπτυξης, έχει καθοριστική σημασία για τους παραπάνω τομείς.

Γενικά συμπεράσματα

Πρώτον, τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε ως προς τους τέσσερις τομείς για τους οποίους μας ζητήθηκε να εκφραστούμε είναι τα εξής:

- ▶ Η φωνή των πολιτών, και ιδίως εκείνων που στο παρελθόν έμεναν στο περιθώριο, πρέπει να ακούγεται και να λαμβάνεται υπόψη στην **αστική διακυβέρνηση**, τόσο στα παλαιά όσο και στα νέα κράτη μέλη της ΕΕ. Η εμπιστοσύνη μπορεί να ανθίσει μόνο εάν είναι αμοιβαία· μόνο αν οι ηγέτες μας είναι έτοιμοι να ακούσουν και να σεβαστούν τις απόψεις μας, τότε και εμείς οι πολίτες θα ανταποκριθούμε και θα αναλάβουμε την ευθύνη για τις πράξεις μας.
- ▶ Όσον αφορά τις **μεταφορές**, χρειάζεται να αλλάξουν ριζικά οι μεταφορικές συνήθειες για να διευκολυνθεί η μεταστροφή προς μια πιο αειφόρο χρήση των μέσων μεταφοράς: οι τεχνικές λύσεις δεν αρκούν για να λύσουν τα προβλήματα της αειφορίας.
- ▶ Αν θέλουμε να διαμορφώσουμε ένα πιο **αειφόρο δομημένο περιβάλλον**, τότε θα πρέπει να προχωρήσουμε πέρα από τα σημερινά καταναλωτικά πρότυπα της κοινωνίας μας, σύμφωνα με τα οποία οτιδήποτε "νέο" είναι καλύτερο από το "παλιό". Πρέπει να μάθουμε να επαναχρησιμοποιούμε αυτά που ήδη έχουμε αντί να τα αντικαθιστούμε με καινούργια, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για ανακαίνιση του οικιστικού αποθέματος, αποκατάσταση και ανάπλαση πρώην βιομηχανικών περιοχών, διατήρηση και επισκευή καταναλωτικών αγαθών ή ανακύκλωση υλικών.
- ▶ Θα πρέπει επίσης να εστιασθούμε στην αειφόρο ένταξη της **πολιτιστικής κληρονομιάς** στον καθημερινό βίο, ενθαρρύνοντας τους πολίτες να εκτιμήσουν την αξία της πολύμορφης και κοινής πολιτιστικής μας κληρονομιάς και να νιώσουν ότι η κληρονομιά αυτή τους ανήκει.

Δεύτερον, θεωρούμε ότι τα παρακάτω στοιχεία έχουν πρακτική σημασία, εδώ και τώρα, σε όλους τους τομείς:

- ▶ Είναι άμεση η ανάγκη ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης και της **εκπαίδευσης** ως προς την αειφορία και ως προς τις επιπτώσεις που θα έχει η διατήρηση του σημερινού μη αειφόρου μοντέλου. Πολύ συχνά κάνουμε επιλογές βασιζόμενοι σε ανεπαρκείς πληροφορίες, χωρίς να κατανοούμε το πραγματικό κρυφό κόστος των πράξεών μας. Εάν έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην αντιμετώπιση των διαφόρων ζητημάτων και εάν έχουν σαφή εικόνα των επιπτώσεων της εκάστοτε επιλογής, οι πολίτες θα μπορούν να κάνουν επιλογές καθοριστικές για την καθημερινή τους ζωή.
- ▶ Αρκετά συχνά, είναι οι **τοπικές** και μικρής κλίμακας πρωτοβουλίες που γνωρίζουν τη μεγαλύτερη επιτυχία, που προσελκύουν τους πολίτες και τους ωθούν να προχωρήσουν σε ορατές βελτιώσεις στην καθημερινή τους ζωή. Το σλόγκαν 'Σκέψου παγκόσμια και δράσε τοπικά', δεν είναι απλώς άλλο ένα στερεότυπο.
- ▶ Αντιστρόφως, η εμπειρία που έχει αποκτηθεί σε έναν τομέα συχνά μπορεί να εφαρμοσθεί σε πολλούς άλλους. Σε όλους τους τομείς διαθέτουμε άφθονες γνώσεις και γνωρίζουμε τι αποδίδει και τι όχι. Εάν δεν εξασφαλίσουμε την ευρύτερη διάδοση των **γνώσεων** αυτών, θα αφήσουμε ανεκμετάλλευτη μια αξιόλογη ευκαιρία.

Συμπεράσματα ως προς την αστική διακυβέρνηση

Μια ανεπαρκής **αστική διακυβέρνηση** αποφέρει ανεπαρκή αποτελέσματα, κάτι το οποίο καθιστούν σαφές π.χ. η άναρχη εξάπλωση των αστικών περιοχών, η οικονομικά απρόσιτη στέγαση, τα μη ολοκληρωμένα συστήματα μεταφοράς και η καταστροφή των χώρων πρασίνου. Θεωρούμε ότι η αστική διακυβέρνηση, μεταξύ άλλων με σύμπραξη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και όλων των άλλων συντελεστών που δραστηριοποιούνται στα αστικά κέντρα, αποτελεί έναν μηχανισμό δόμησης των σχέσεων μεταξύ της πόλης και των πολιτών.

Τα ερευνητικά έργα τα οποία μελετήσαμε εστιάζονται κατ'αρχήν στην αναγκαιότητα συμμετοχής όλων των πολιτών. Εντούτοις, υπάρχει μια σημαντική κατηγορία πληθυσμού που λαμβάνεται ελάχιστα υπόψη. Αυτή η κατηγορία πληθυσμού απαρτίζεται κυρίως από περιθωριοποιημένες ομάδες και πιο ευάλωτα άτομα όπως νέους, ηλικιωμένους, άτομα που έχουν περιπέσει σε ένδεια, μετανάστες, μόνους γονείς, αστέγους ή/και μετακινούμενες πληθυσμιακές ομάδες.

- Θεωρούμε συνεπώς ότι οι ερευνητικές δραστηριότητες που θα αναληφθούν στο μέλλον με χρηματοδότηση της ΕΕ θα πρέπει να εστιάζονται πολύ περισσότερο στη συμμετοχή των περιθωριοποιημένων πολιτών και στην ένταξή τους στην αστική διακυβέρνηση.
- Προτείνουμε να αναληφθούν δραστηριότητες έρευνας σχετικά με τις διαφορές μεταξύ των νέων και των παλαιών κρατών μελών όσον αφορά τη δημοκρατική συμμετοχή με σκοπό την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, π.χ. την ταυτόχρονη διδασκαλία και μάθηση και την προαγωγή της δημοκρατικής ανανέωσης.
- Για να διευκολυνθεί η πλήρης συμμετοχή των πολιτών στις αντίστοιχες κοινότητες και στη διακυβέρνησή τους, θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς πόροι. Θα πρέπει επίσης οι πολιτικοί να έχουν τα κατάλληλα κίνητρα για να προωθήσουν αυτή τη διαδικασία. Οι μεμονωμένες, ανεξάρτητες ή εθελοντικές προσπάθειες δεν αποτελούν λύση.

Η αστική διακυβέρνηση πρέπει να βασίζεται σε δημόσιες και όχι σε ατομικές αποφάσεις. Οι πολιτικοί ιθύνοντες θα πρέπει να συνεργάζονται με τους πολίτες και να διαθέτουν περισσότερους χρηματοοικονομικούς πόρους για :

- ✓ τη διάδοση των πληροφοριών,
- ✓ τη διοργάνωση συνεδριάσεων,
- ✓ τη διεξαγωγή δημόσιων ακροάσεων,
- ✓ την ανάπτυξη καινοτόμων εργαλείων και μεθόδων διακυβέρνησης,
- ✓ τη διεξαγωγή εκστρατειών κατάπεισης και ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με τα μέτρα διακυβέρνησης καθώς και την εφαρμογή άλλων μέσων εμπλοκής και ανάμειξης των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Συμπεράσματα ως προς τις αειφόρες μεταφορές

Η **κινητικότητα** αποτελεί μια κεντρική πτυχή της καθημερινής μας ζωής, αλλά και μία από τις κυριότερες πηγές των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε. Επηρεάζει τη ζωή μας με ποικίλους τρόπους: περιβαλλοντικώς, οικονομικώς και κοινωνικώς. Από αυτές τις απόψεις, θεωρούμε ότι οι μεταφορές δημιουργούν διάφορα σοβαρά προβλήματα που συνδέονται με την ποιότητα ζωής: ρύπανση (και επιπτώσεις της στην ανθρώπινη υγεία), κυκλοφοριακή συμφόρηση (και το κόστος της από άποψη χρόνου και χρημάτων) και ατυχήματα (περισσότεροι από 40.000 νεκροί και πολλοί περισσότεροι τραυματίες στους ευρωπαϊκούς δρόμους κάθε χρόνο).

Οι ερευνητικές δραστηριότητες της ΕΕ ασχολούνται με διάφορες πτυχές των προαναφερόμενων προβλημάτων. Έχουμε συνείδηση της τάσης που έχει τόσο η κοινωνία μας όσο και η έρευνα να ευνοούν τεχνολογικές απαντήσεις (π.χ. φουτουριστικά ρομποτικά οχήματα) οι οποίες δείχνουν να προσφέρουν άμεσες λύσεις σε ιδιαίτερα πολύπλοκα προβλήματα. Η τάση αυτή έχει οδηγήσει, και εξακολουθεί να οδηγεί, σε δαπανηρές εξελίξεις οι οποίες ναι μεν περιβάλλονται με κάποιο γόητρο αλλά δεν αντιμετωπίζουν πραγματικά τα κρίσιμα προβλήματα. Οι μεταφορές θα γίνουν πιο αειφόρες μόνο αν τεθεί ως πρώτη και κύρια προτεραιότητα η συμπεριφορά, τα κίνητρα και οι ανάγκες των ατόμων. Ένα άλλο ζήτημα που μας απασχολεί είναι η έλλειψη αποτελεσματικής διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών που διαφοροποιούν τον τρόπο με τον οποίο έχουν αναπτυχθεί οι διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις. Προτείνουμε να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες ώστε να βελτιωθεί η έγκαιρη διάδοση και εξάπλωση των επιτυχών παραδειγμάτων μεταξύ των διαφόρων πόλεων.

Θεωρούμε θετικές τις προσπάθειες ενσωμάτωσης των συγκοινωνιακών παραμέτρων στα αρχικά στάδια του πολεοδομικού σχεδιασμού. Θεωρούμε επίσης ότι η βασικότερη προτεραιότητα της έρευνας και της πολιτικής δράσης θα πρέπει να είναι η τροποποίηση των μεταφορικών συνηθειών των πολιτών κατά τρόπο πιο δημιουργικό και εποικοδομητικό απ'ό,τι έχει γίνει μέχρι σήμερα (π.χ. με τιμολόγηση των μεταφορών, από κοινού χρήση ιδιωτικών αυτοκινήτων, κτλ.).

Δεν είναι λίγα τα έργα που εστιάζονται στις τεχνολογικές πτυχές- εμείς προτείνουμε να αναληφθούν περισσότερες έρευνες με αντικείμενο τις κοινωνικοοικονομικές πτυχές, όπως:

- ▶ κατάλληλα κίνητρα για τη χρήση πιο οικολογικών τρόπων μετακίνησης (π.χ. δημόσιες συγκοινωνίες, περπάτημα, ποδήλατο, από κοινού χρήση ιδιωτικών αυτοκινήτων, κτλ.) ή για τη μεταστροφή από τα ιδιωτικά αυτοκίνητα σε πιο αειφόρα μέσα μεταφοράς.

- ▶ κατάλληλη πληροφόρηση των πολιτών ως προς τις επιλογές κινητικότητας (π.χ., σχετικά με τις εναλλακτικές λύσεις αντί του ιδιωτικού αυτοκινήτου, τις σχέσεις κόστους, τα ωράρια των δρομολογίων, τους ναύλους, τη διατροφικότητα ...).
- ▶ βελτίωση της συμβατότητας των συγκοινωνιακών συστημάτων των ευρωπαϊκών πόλεων, π.χ. ευρωπαϊκά συστήματα από κοινού χρήσης ιδιωτικών αυτοκινήτων, αναγνώριση των καρτών επιβίβασης/διαδρομών άλλων πόλεων, κτλ.
- ▶ βελτιώσεις που μπορούν να κάνουν πιο ελκυστική τη χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών (π.χ. πρόσθετες υποδομές και υπηρεσίες στα συγκοινωνιακά οχήματα: σύνδεση Ίντερνετ, τραπέζια, αίθουσες συνεδριάσεων, εποχούμενα μαθήματα γλωσσών, εφημερίδες,....).
- ▶ προβλήματα που προκαλεί η υπερβολική κυκλοφορία στην ανθρώπινη υγεία.
- ▶ μοντέλα πολιτικής για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της αλλαγής των μεταφορικών συνηθειών και της μείωσης των μεταφορών στους συναφείς τομείς άσκησης πολιτικής (π.χ. οικονομία, απασχόληση, περιφερειακή ανάπτυξη, βιομηχανία, φορολογία).

Συμπεράσματα ως προς το αειφόρο δομημένο περιβάλλον

Για να εξασφαλισθεί ένα πιο αειφόρο μέλλον για την ανθρωπότητα, χρειάζεται μια προσέγγιση η οποία θα δίνει νέα αξία σε ό,τι θεωρείται ήδη άχρηστο. Σύμφωνα με τα σημερινά πολιτισμικά μας πρότυπα, η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση δεν θεωρούνται ελκυστικές, και οτιδήποτε νέο θεωρείται καλύτερο από το χρησιμοποιημένο. Αν θέλουμε το μέλλον μας να είναι αειφόρο, πρέπει οπωσδήποτε να αντιστρέψουμε την προσέγγιση αυτή. Η επαναχρησιμοποίηση, ανάκτηση και ανακαίνιση είναι η προσέγγιση που θα διασφαλίσει την πόλη του μέλλοντος. Η ανοικοδόμηση είναι πιο αειφόρος από την οικοδόμηση, αλλά δεν μπορεί να ανταγωνιστεί το φθηνότερο κόστος οικοδόμησης στις νεόδμητες περιαστικές περιοχές.

Τα ερευνητικά έργα της ΕΕ έχουν αναδείξει διάφορα βασικά ζητήματα που χρειάζεται να αντιμετωπιστούν στο δομημένο περιβάλλον των μελλοντικών μας πόλεων. Τα ζητήματα αυτά είναι η **επέκταση των αστικών κέντρων, οι αστικοί χώροι πρασίνου, οι κατασκευαστικές τεχνολογίες, και οι πρώην βιομηχανικές περιοχές.**

Όσον αφορά την **επέκταση των αστικών κέντρων**, η ευρεία χρήση των ιδιωτικών αυτοκινήτων έχει κάνει δύσκολη την πρόσβαση στο κέντρο των περισσότερων πόλεων. Τα συστήματα μεταφορών και τα συστήματα ύδρευσης, ενέργειας και αποχέτευσης είναι κατασκευασμένα έτσι ώστε να εξυπηρετούν τις νέες οικιστικές περιοχές που εισβάλλουν στην ύπαιθρο και καταστρέφουν τα φυσικά ενδιαίτημα. Η άναρχη επέκταση των αστικών κέντρων μειώνει την κοινωνική αλληλεπίδραση, προκαλεί κοινωνικό αποκλεισμό και υποθάλλει τον κοινωνικό διαχωρισμό και την αδιαφορία. Ως πολίτες, διατυπώνουμε τις ακόλουθες συστάσεις για τη μελλοντική έρευνα:

- ▶ εκπαίδευση των πολιτών σχετικά με την ενέργεια και την αειφορία και προώθηση των ορθότερων επιλογών και πρακτικών.
- ▶ βελτίωση της ελκυστικότητας των κέντρων των μεγαλουπόλεων, με μείωση του θορύβου και της κυκλοφορίας και αύξηση της κινητικότητας των πεζών και της ποιότητας των χώρων.
- ▶ αύξηση της επαναχρησιμοποίησης των υφιστάμενων κενών κτιρίων.
- ▶ αύξηση των φόρων που επιβάλλονται για τις οικοδομές που ανεγείρονται σε νέες περιαστικές περιοχές, και άμεση επανεπένδυσή τους στις αναγκαίες υποδομές.

Οι **χώροι πρασίνου** είναι εξαιρετικά σημαντικοί διότι εκπληρώνουν πολλούς ρόλους –

βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα, δημιουργούν ενδιαιτήματα για την άγρια πανίδα, προσφέρουν χώρο ασφαλούς και υγιούς ανάπαυσης, παιχνιδιού για τα παιδιά και άθλησης, και αποτελούν κυρίως πυρήνες ευεξίας μέσα στις πόλεις (μειώνοντας το στρες και φέροντας τους ανθρώπους σε επαφή με τη φύση και τους κύκλους της). Οι ερευνητικές δραστηριότητες που χρηματοδοτεί η ΕΕ θα πρέπει να εστιάζονται στα εξής:

- ▶ αύξηση της βιοποικιλότητας για μια πιο "φυσική φύση".
- ▶ συμμετοχή βιολόγων στις ομάδες πολεοδομικού σχεδιασμού.
- ▶ χρήση λιγότερων τεχνολογιών και λιγότερων χημικών ουσιών.
- ▶ πρόσληψη ανέργων για τη συντήρηση των χώρων πρασίνου.
- ▶ σχεδιασμός καλύτερης διανομής των χώρων πρασίνου.
- ▶ διασύνδεση των χώρων πρασίνου ώστε να διευκολύνεται η μετανάστευση ζωικών και φυτικών ειδών.
- ▶ ενοποίηση με τους χώρους παιχνιδιού και άθλησης.
- ▶ διάδοση των γνώσεων που έχουν παραχθεί από έργα της ΕΕ.
- ▶ προώθηση των χώρων πρασίνου γενικά: καμία ευρωπαϊκή πόλη δεν υποφέρει από πλεόνασμα πρασίνου.

Τα **έργα πολιτικού μηχανικού** λαμβάνουν όλο και λιγότερο υπόψη τις ικανότητες της φύσης. Ορισμένα υλικά που εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ευρέως στην Ευρώπη, όπως τα εξωτικά ξύλα, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται. Στην επιλογή των οικοδομικών υλικών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατανάλωση ενέργειας και πόρων. Έχουν βρεθεί και είναι γνωστές οι καλύτερες πρακτικές, αλλά οι ομάδες συμφερόντων των κατασκευαστικών εταιρειών και η ανεπαρκής ευαισθητοποίηση του κοινού διαιωνίζουν τις σημερινές μη αειφόρες μεθόδους. Πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η απόδοση και η χρήση του τελικού δομημένου χώρου, από άποψη θερμοτικής και ηχητικής μόνωσης, εκπομπής επικίνδυνων σωματιδίων, ανθεκτικότητας, και δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης των δομικών στοιχείων. Κατά τη γνώμη μας, οι ερευνητικές δραστηριότητες που χρηματοδοτεί η ΕΕ πρέπει να εστιάζονται στα εξής:

- ▶ εισαγωγή σαφών και αμερόληπτων ορισμών της αειφορίας, της περιβαλλοντικής απόδοσης και της ανθεκτικότητας των οικοδομικών υλικών και τεχνικών.
- ▶ διάδοση των γνώσεων και προώθηση πιο αειφόρων τρόπων διαβίωσης.
- ▶ προώθηση πιο αειφόρων κατασκευών μέσω της φορολογίας – οι φόροι θα πρέπει να αντανακλούν την πραγματική ποσότητα της ενέργειας και των πόρων που χρησιμοποιεί ο κατασκευαστικός κλάδος.
- ▶ εφαρμογή και αξιοποίηση, στις κατασκευές, των ερευνητικών ευρημάτων που αφορούν την εργονομία, την ψυχολογία και τη γενική ευεξία.
- ▶ συστηματική προώθηση των αντισεισμικών κανονισμών στις χώρες που χρειάζεται να υιοθετήσουν τέτοιους κανονισμούς.
- ▶ καλύτερη ολοκλήρωση με τις ομάδες συμφερόντων των κατασκευαστικών εταιρειών ώστε να αρχίσουν να κατασκευάζουν με πιο αειφόρους τρόπους.

Οι **πρώην βιομηχανικές περιοχές** είναι εγκαταλελειμμένες εκτάσεις οι οποίες στο παρελθόν χρησιμοποιούντο για βιομηχανικούς σκοπούς και οι οποίες σήμερα παρουσιάζουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον και την υγεία. Οι ερευνητικές δραστηριότητες που χρηματοδοτεί η ΕΕ θα πρέπει στο μέλλον να εστιάζονται στην εξεύρεση μεθόδων για:

- ▶ την ανάπτυξη αποτελεσματικών και λιγότερο δαπανηρών τεχνολογιών απορρύπανσης του εδάφους και των υδάτων.

- ▶ την ολοκλήρωση των πρακτικών σχεδιασμού της ποιοτικής αποκατάστασης των πρώην βιομηχανικών περιοχών (με χρήση των φορολογικών συστημάτων για την εξεύρεση των αναγκαίων πόρων).
- ▶ τον προσδιορισμό των καλύτερων εναλλακτικών χρήσεων των εκτάσεων που έχουν αποκατασταθεί και για την προώθηση της χρήσης τους μεταξύ των επενδυτών.
- ▶ τη διάδοση καλών παραδειγμάτων και πρακτικών.

Συμπεράσματα ως προς την πολιτιστική κληρονομιά

Η ευρωπαϊκή ήπειρος διαθέτει μια εξαιρετικά πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Η διαφύλαξη και αξιοποίηση της κληρονομιάς αυτής αποτελεί τεράστια ευθύνη για τις χώρες μας.

Στην "πολιτιστική κληρονομιά" συμπεριλαμβάνουμε τόσο την υλική κληρονομιά όπως τα μνημεία, τα κτίρια ή τα αρχαιολογικά ευρήματα, όσο και την άυλη κληρονομιά όπως η γλώσσα, η λογοτεχνία, η μουσική, η τέχνη, οι παραδόσεις, τα τραγούδια, οι χοροί και άλλα. Θεωρούμε ότι η πολιτισμική μας ταυτότητα πηγάζει από την πολιτιστική μας κληρονομιά. Η πολιτισμική μας ταυτότητα ενδυναμώνει τις κοινότητες και τις πόλεις και μπορεί να αυξήσει τον σεβασμό μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών λαών.

Παρά τον όγκο των πόρων που διατίθενται στον τομέα αυτό, ένα σημαντικό τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης σήμερα καταστρέφεται ή διατρέχει σοβαρό κίνδυνο. Το σοβαρότερο πρόβλημα εν προκειμένω είναι ότι η απώλεια στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι μη αναστρέψιμη – δεν μπορούμε να φέρουμε πίσω ότι έχει χαθεί.

Εξετάσαμε μια σειρά ερευνητικών έργων, χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ, με διαφορετικά ερευνητικά αντικείμενα όπως π.χ. τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος, της ρύπανσης και άλλων αρνητικών παραγόντων στην πολιτιστική κληρονομιά. Κατανοούμε ότι αυτά τα έργα έχουν οδηγήσει σε αξιόλογες βελτιώσεις, σημαντικές για μια σειρά ιστορικών αντικειμένων.

- ✓ Εντούτοις, θεωρούμε ότι η ΕΕ πρέπει να αναζητήσει τρόπους για την αποτελεσματικότερη διάδοση των απτών αποτελεσμάτων των ερευνητικών έργων που χρηματοδοτεί.
- ✓ Επιπλέον, δεδομένου ότι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί συνήθως έναν τομέα στον οποίο διατίθενται περιορισμένοι πόροι, η ΕΕ θα μπορούσε να παραχωρεί χρηματοδότηση για να διευκολύνει την εφαρμογή, ευρύτερα και αλλού, των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνουν τα ερευνητικά έργα που χρηματοδοτεί.

- ✓ Είμαστε αντίθετοι στον διαχωρισμό και την απομόνωση της πολιτιστικής κληρονομιάς από τον καθημερινό βίο και από τους πολίτες. Η διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν μπορεί να επιτευχθεί σε κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο αν δεν υποστηρίζεται (ή αν δεν αρχίζει) από το τοπικό επίπεδο. Η ΕΕ μπορεί ωστόσο να διερευνήσει διάφορους τρόπους για να ωθήσει τους μεμονωμένους πολίτες να κατανοήσουν τη σημασία της διαφύλαξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και να συμβάλλουν σε αυτή. Με αυτό τον τρόπο, θα φέρει ίσως την πολιτιστική κληρονομιά πιο κοντά στους πολίτες, οι οποίοι θα αισθάνονται έτσι ότι ανήκουν σε κάτι το οποίο έχουν βοηθήσει να διαφυλαχθεί. Η εφαρμογή της προσέγγισης αυτής θα πρέπει να ξεκινήσει με τα μικρά παιδιά. Αν οι άνθρωποι δεν κατανοήσουν τη σημασία της διαφύλαξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι τεχνικές λύσεις από μόνες τους δεν αρκούν για να λύσουν τα προβλήματα.
- ✓ Θεωρούμε ότι οι ερευνητικές δραστηριότητες με αντικείμενο την πολιτιστική κληρονομιά που μας παρουσιάστηκαν ήταν πολύ μονόπλευρες, δηλαδή περιορίζονταν κυρίως σε τεχνικά ζητήματα όπως π.χ. στις επιπτώσεις της ρύπανσης ή της αλλαγής του κλίματος. Αναγνωρίζουμε βεβαίως την τεράστια σημασία που έχει η έρευνα επί των ζητημάτων αυτών, αλλά θεωρούμε ότι στο μέλλον οι ερευνητικές δραστηριότητες θα πρέπει να εστιάζονται περισσότερο στα εξής:
  - αντίκτυπος των οικονομικών πιέσεων,
  - οι μεταναστεύσεις και οι επιπτώσεις του καταναλωτισμού στην πολιτιστική κληρονομιά.

Η ευρωπαϊκή έρευνα θα πρέπει να εστιάζεται περισσότερο στην αειφόρο ένταξη της πολιτιστικής κληρονομιάς στον καθημερινό βίο.